

ຊີວະນາໆພັນໃນລະບົບນິເວດນາເຂົ້າ

ກີບ-ຂຽດ

2014

ຄຳນຳ

ລະບົບນິເວດນາເຂົ້າ ມີບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຕໍ່ກັບຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ລາວຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ໃນທຳນຳບໍ່ມີພຽງແຕ່ເຂົ້າເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງມີສັດ, ມີພືດ ທີ່ເປັນອາຫານ ແລະ ເປັນ ສິນຄ້າ ຊື້-ຂາຍ ແລກປ່ຽນ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນດີຂຶ້ນ. ລະບົບນິເວດນາເຂົ້າ ຄວນຖືກຮັບຮູ້ຈາກຊຸມຊົນ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄຸ້ມຄອງຢ່າງເປັນລະບົບ ເພື່ອ ຮັບປະກັນ ຄວາມຍືນຍົງໃນອານາຄົດ. ສະນັ້ນ, ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບລະບົບນິເວດນາເຂົ້າ ຈຶ່ງ ເປັນຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ສຳຄັນ. ປຶ້ມຫົວນີ້ແມ່ນເປັນຜົນຜະລິດຂອງ ທີມງານ ທີ່ສຶກສາ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນ ໃນລະບົບນິເວດນາເຂົ້າ ແບບຍືນຍົງ ມີພາສາອັງກິດວ່າ **Sustainable Utilization of Ricefield Ecosystem (SURE)** ທີ່ມີການເຕັບກຳ, ບັນທຶກຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນຂອງລະບົບນິເວດນາເຂົ້າ ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ ນັກສຶກສາ, ບັນຍາຊົນ ແລະ ປະຊາຊົນ ໂດຍສະເພາະຄົນລຸ້ນໃໝ່ ໄດ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ວາງແຜນຄຸ້ມຄອງໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ. ເນື້ອ ໃນປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນເປັນສະບັບທຳອິດ ເຊິ່ງຍັງມີຂອບເຂດ ສຶກສາຈຳກັດຢູ່ ບໍ່ອາດສາມາດເປັນຕົວແທນທົ່ວປະເທດໄດ້ ຈຶ່ງບໍ່ປາສະຈາກໄດ້ຂໍຂາດຕົກບົກຜ່ອງ ບາງສ່ວນ ພວກເຮົາທີ່ມີງານຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າຈະໄດ້ຮັບຄຳຕຳນິຕິຊົມຈາກບັນດາທ່ານຜູ້ອ່ານ ເພື່ອປັບປຸງ ໃຫ້ປຶ້ມຫົວນີ້ສົມບູນຂຶ້ນໃນໂອກາດໜ້າ.

ທີມງານ SURE

- ຄະນະຜູ້ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງ:**
  - ອາຈານ ແບ້ ເພຍໄຊ ຄະນະວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ
  - ອາຈານ ສຸລິຈັນ ລຳໄຊ ຄະນະວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ
  - ຄະນະໜ່ວຍອາສາສະໝັກ **SEED**, ຄະນະວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ
  - ນາງ ສາລະວິງ ທຳມະເຈດີ ສູນພັດທະນາການລ້ຽງປານ້ຳຊອງ
  - Mr. Hiromu IKENOUE NARC, Japan
  - ນາງ ໜູຮັກ ລຽບວິໄຊ NARC, Lao PDR
- ສະໜັບສະໜູນດ້ານເຕັກນິກ:**
  - Japan Wildlife Research Center (JWRC), Japan
- ສະໜັບສະໜູນດ້ານການເງິນ:**
  - Nagao Natural Environment Foundation (NEF), Japan

ສາລະບານ

ໜ້າ

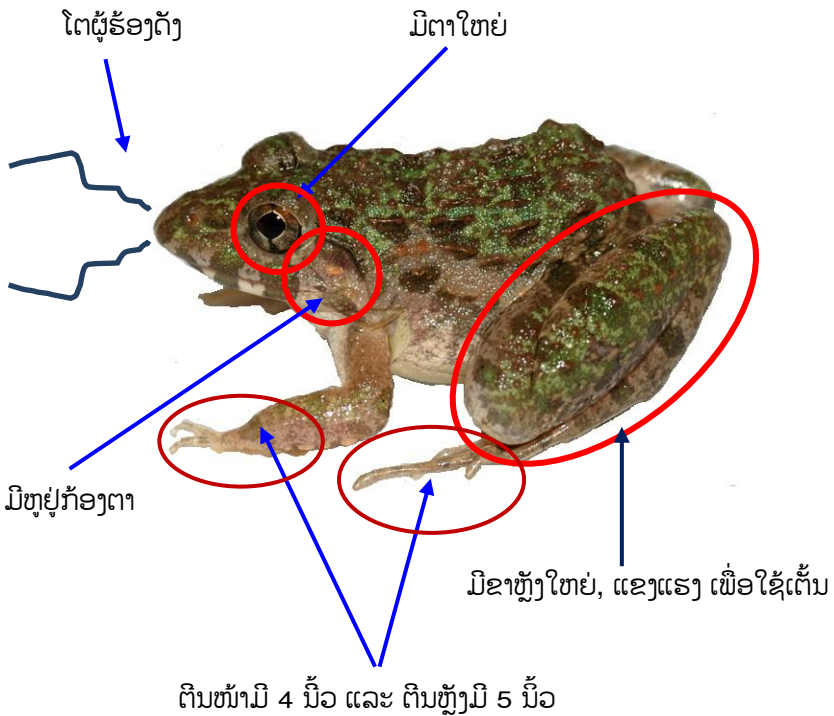
1. ລັກສະນະພິເສດຂອງ ກົບ-ຂຽດ.....	1
2. ລັກສະນະຂອງກົບ.....	1
3. ວົງຈອນຊີວິດຂອງກົບ.....	2
4. ໄຂ່ ກົບ-ຂຽດ.....	3
5. ຮວກ ກົບ-ຂຽດ.....	4
6. ອາຫານຂອງ ກົບ-ຂຽດ.....	5
7. ການຮ້ອງຂອງ ກົບ-ຂຽດ.....	6
8. ຊະນິດ ກົບ-ຂຽດ ທີ່ພົບເຫັນເປັນປະຈຳ.....	7

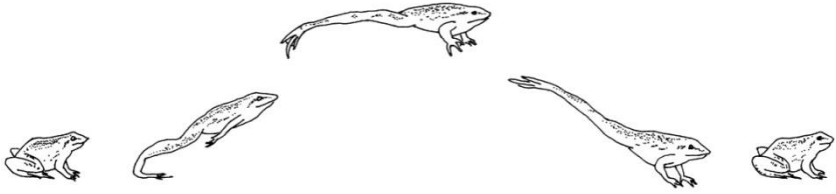
1. ລັກສະນະພິເສດຂອງກົບ-ຂຽດ

ກົບ-ຂຽດ ເປັນສັດເຄິ່ງບົກ-ເຄິ່ງນ້ຳ ມີຫຼາຍຮູບຮ່າງ, ຂະໜາດຂອງລຳຕົວ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ມີລັກສະນະສະເພາະ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- (1) ວາງໄຂ່ຢູ່ໃນນ້ຳ ແລະ ເທິງບົກ .
- (2) ຕອນເປັນຮວກອາໃສຢູ່ນ້ຳ ຫາຍໃຈດ້ວຍຟິນພິມ.
- (3) ເມື່ອເຕີບໃຫຍ່ມາ ຫາຍໃຈດ້ວຍປອດ ແລະ ໜັງ.
- (4) ມີນ້ຳເມືອກຕາມຜິວໜັງ ແລະ ອ່ອນນຸ້ມ

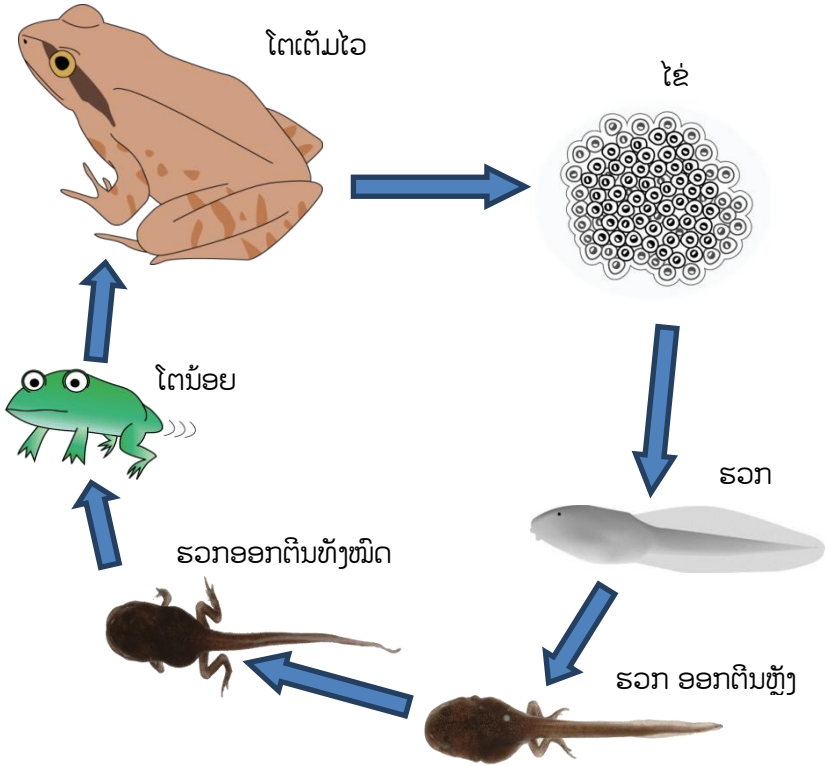
2. ລັກສະນະຂອງກົບ

ລັກສະນະການເຕັ້ນກະໂດດຂອງກົບ

3. ວົງຈອນຊີວິດຂອງກົບ

4. ໄຂ່ກີບ-ຂຽດ

ລັກສະນະຂອງໄຂ່ ກີບ-ຂຽດ

ຈະເປັນຈໍ້າດໍາໆ ແລະ ມີວຸ້ນໃສໆຫຸ້ມຢູ່.

ໄຂ່ຂຽດຂາເຫຼືອງ

ລັກສະນະມີຫຼາຍໆໜ່ວຍຕິດກັນເປັນ
ກ້ອນວຸ້ນໃສໆ.

ລັກສະນະໜ່ວຍ

ໄຂ່ກີບ

ນ້ອຍໆສີຂາວ-ດໍາຝັງ

ຢູ່ໃນວຸ້ນໃສ ທີ່ເປັນທໍ່ຍາວ

ໄຂ່ຂຽດຕະປາດ

ລັກສະນະໄຂ່ໂຮມກັນຢູ່ໃນຟອດຊັ້ນ

5. ຮວກ ກົບ-ຂຽດ

ຮວກກົບ-ຂຽດ ກິນ ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດນ້ອຍໆ, ຊາກສັດ ແລະ ຊາກພືດ ທີ່ຢູ່ພື້ນນ້ຳເປັນອາຫານ.

ຮວກກົບ

ຮວກຂຽດຈະນາ

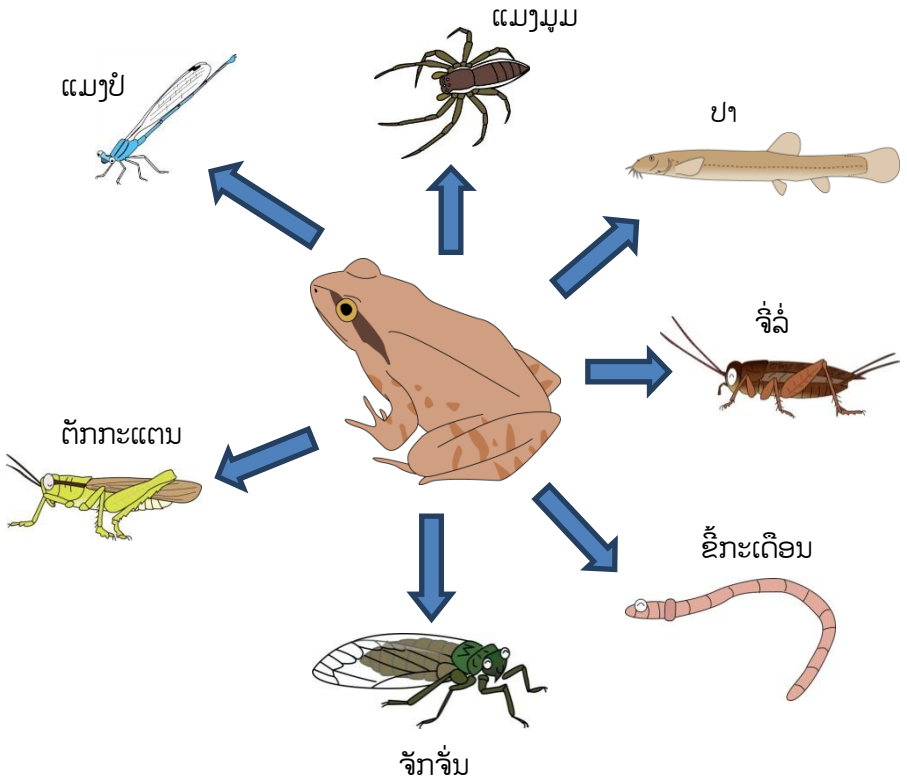
ຮວກຂຽດຕະປາດ

ຮວກຂຽດຂາເຫຼືອງ

6. ອາຫານຂອງກົບ-ຂຽດ

ກົບ-ຂຽດ ກິນ ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດເປັນອາຫານ ເຊັ່ນ: ບຶ້ງ, ແມງບໍ່, ແມງມຸມ, ປາ, ຕັກກະແຕນ, ຂີ້ກະເດືອນ ແລະ ອື່ນໆ. ບາງຄັ້ງສາມາດກິນສັດໃນຈຳພວກດຽວກັນ.

ກົບ-ຂຽດ ກິນອາຫານໂດຍການແລບລິ້ນໄປຈັບເອົາເຫຍື່ອ

7. ການຮ້ອງຂອງ ກົບ-ຂຽດ

ກົບ-ຂຽດ ຈະສົ່ງສຽງຮ້ອງເພື່ອດຶງດູດໂຕແມ່ ໃນລະດູປະສົມພັນ, ກົບ-ຂຽດຮ້ອງໂດຍການປົດປາກ ແລະ ໃຊ້ກ່ອງສຽງ, ເປັນຖົງລົມຢູ່ໃນລະຫວ່າງຄໍ.

ຮູບຂຽດຈະນາຮ້ອງ

ຮູບຂຽດຕະປາດຮ້ອງ

8. ຊະນິດ ກົບ-ຂຽດ ທີ່ພົບເຫັນເປັນປະຈຳ

1. ກົບລ້ຽງ

2. ກົບນາ

3. ຂຽດຈະນາ

ຜະໜັງລະຫວ່າງນິ້ວຕີນເປັນແຜ່ນຕິດກັນ

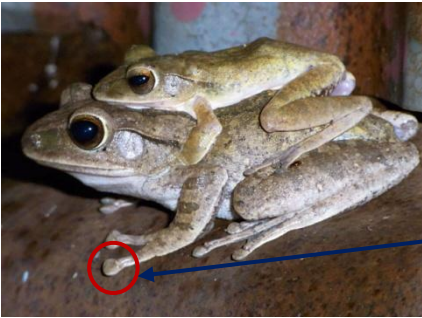
ສາມາດຟຸ່ຢູ່ໜ້ານ້ຳ

4. ຂຽດໂມ້

ໂຕນ້ອຍທີ່ຍັງມີຫາງ

5. ຂຽດຕະປາດ

ປາຍນ້ອຍຕີນໜຽວຈັບເກາະຕິດໄດ້ດີ

ສາມາດຂຶ້ນຕົ້ນໄມ້ສູງໄດ້

6. ຂຽດເຫຼືອງ

7. ກຸ່ມຂຽດຈີກ (ແຕ່ສາມຮູບນີ້ແມ່ນສາມຊະນິດ)

8. ກຸ່ມຂຽດຢູ່ຫ້ວຍ (ແຕ່ສອງຮູບນີ້ແມ່ນສອງຊະນິດ)

9. ຂຽດໂອດ

10. ຂຽດນ້ຳເຕົ້າ

11. ກຸ່ມຂຽດຂາຄຳ (ແຕ່ສອງຮູບນີ້ແມ່ນສອງຊະນິດ)

12. ຄັນຄາກ

13. ອີ່ງຢາງ

ຮຽບຮຽງໂດຍທີມງານຂອງSURE

- ຄະນະວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ, (FES), ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ (NUOL).
- ສູນພັດທະນາການລ້ຽງປານ້ຳຊວງ (NADC), ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (DLF).
- Network of Asian Rural Communities (NARC), Japan.

ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາດ້ານເຕັກນິກໂດຍ

Japan Wildlife Research Center (JWRC), Japan.

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ

Nagao Natural Environment Foundation (NEF), Japan.